

حسارهای در ترجمه داستان

تألیف:

دکتر حواد اصغری

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

مریم علی‌یدی

سرشناسه	: اصغری، جواد ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور	: جستارهایی در ترجمه داستان
مشخصات نشر	: تهران: جهاد دانشگاهی واحد تهران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۹ ص. : جدول
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۱۵۳-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فپای مختصر
یادداشت	: فهرستنویسی کامل این اثر در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
یادداشت	: عنوان اصلی: جستارهایی در ترجمه داستان
شناسه افزوده	: علی یاری، مریم، ۱۳۶۵ -
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۸۶۷۱۵

جستارهایی در ترجمه داستان

تألیف: جواد اصغری - مریم علی یاری

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران

ناظر چاپ: احمد آرش

لیتوگرافی: زاویه نور

چاپ و صحافی: شریف

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰/۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۴

ISBN: 978-600-133-153-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۱۵۳-۴

<http://nashr.jahat.ir>

نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶ - ۱۳۱۴۵

en.jahat@gmail.com

تلفن: ۶۶۹۵۵۷۵۳ - تلفکس: ۶۶۹۵۴۳۶۸

تلفن مراکز پخش: ۶۶۴۹۰۷۴۰ - ۶۶۴۹۰۷۴۲

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را

بدون اجازه مولف یا ناشر تکثیر و کپی برداری نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

«و یزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمة»

مقدمه ناشر

ایران امروز در اشتیاق توسعه و استقلال گام های محکم و استواری برمی دارد. همه روزه در گوشه و کنار میهن ما جوانه های خودکفایی علمی و فنی رخ نموده و با عنایت و یاری خداوند متعال و در سایه تلاش و کوشش جامعه علمی و دانشگاهی حرکت بسوی مرزهای دانش شتاب بیشتری به خود می گیرد. خدای را شکر می گوئیم که این فرصت را ارزانی ما داشته است تا گام هایی هر چند کوچک در راه رشد و نشر دستاوردهای علمی و فرهنگی کشور برداریم، باشد تا با یاری خداوند منان و در پرتو همت اندیشمندان، نویسندگان، مترجمان و متخصصان مؤمن و متعهد بتوانیم نظام مقدس جمهوری اسلامی را در تحقق اهداف خدا یاری رسانده و دین خود را به انقلاب اسلامی و خون شهدای عزیز ادا کنیم.

انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران در راستای وظایف خویش و به منظور نیل به اهداف علمی - فرهنگی نظام جمهوری اسلامی مبادرت به انتشار آثار ارزشمند و مورد نیاز علمی و دانشگاهی می نماید. در این راه از کلیه اساتید، پژوهشگران و صاحبان قلم و اندیشه دعوت به مشارکت و همکاری می گردد.

فهرست

عنوان	صفحه
درباره این کتاب	۹
مقدمه	۱۱
بهاء‌ظاهر	۱۳
بخش اول: انسجام زبانی	۱۵
است چیست؟	۱۸
ملاحظات	۲۷
بخش دوم: دستور حالتی	۳۱
ساکنان قصر	۳۳
ملاحظات	۶۲
بخش سوم: کارکردهای زبان	۶۷
گربه های اصلاح نشدنی	۶۹
ملاحظات	۸۷
بخش چهارم: دیدگاه کارکردی جمله	۸۹
همسایه	۹۱
ملاحظات	۱۲۴
بخش پنجم: سطوح متن	۱۲۹
سگ های وارداتی	۱۳۲
ملاحظات	۱۵۱
بخش ششم: استعاره	۱۵۳
مگر طاووس ها هم پرواز می کنند؟	۱۵۵
ملاحظات	۱۷۶
منابع و مآخذ	۱۷۹

هدف اصلی این کتاب به نمایش کشیدن مواردی از متن است که دانشجویان ترجمه غالباً در آن‌ها دچار اشتباه می‌شوند. اشتباهاتی که در این کتاب در «ترجمه اولیه» گنجانده شده حالت ذهنی، حدسی، و تخمینی ندارند. بلکه از روی تجربه و مشاهده اشتباهات غالب دانشجویان انتخاب و در ترجمه اولیه درج شده‌اند.

این کتاب مسئله محور است و بر این اساس از شش بخش تشکیل شده است؛ در هر بخش یکی از مسائل مربوط به ترجمه مطرح و اشکالاتی در «ترجمه اولیه» طرح و در «ترجمه پیشنهادی» برطرف شده است. ویژگی بارز این کتاب صفحه بندی آن بصورت سه ستونی بوده که هدف از آن تسلط همزمان خوانندگان بر متن اصلی، ترجمه نادرست و ترجمه درست است. چون هدف این کتاب تمرین و ممارست است، از بحث‌های نظری گسترده خودداری شده است. ما مهم‌ترین، پرکاربردترین و قابل‌اجراترین مسائل مطرح شده در کتاب «آموزش فنون ترجمه»^۱ پیترو نیومارک و «انسجام در زبان انگلیسی»^۲ مایکل هالیدی و رقیه حسن را برگزیده ایم و روی ترجمه متن عربی پیاده کرده ایم. لازم به ذکر است عبارت «ترجمه داستان» که در عنوان این کتاب گنجانده شده است بدان معنا نیست که هیچ رابطه‌ای با ترجمه غیر داستانی ندارد؛ مسائلی چون تطابق مسائل نحوی، انسجام متن و... در هر متنی وجود دارد. همچنین برای نظم بخشیدن به این کتاب بخش‌های مختلفی برای آن تعریف شده تا قابلیت تدریس آن و نظم دادن به ذهن دانشجویان و ترجمه آموزان در قالب این درس افزایش یابد.

از دیگر امتیازات این کتاب آن است که دانشجویان زبان عربی یکی از مجموعه داستان‌های «په‌اء طاهر» نویسنده مشهور مصری را مطالعه می‌کنند. اما ما در اینجا چون در مقام ناقد ادبی نیستیم از اظهار نظر در این زمینه و تحلیل ادبی یا پرداختن به شخصیت نویسنده خودداری می‌کنیم. در نهایت باید گفت این نخستین کتاب ترجمه داستان برای زبان عربی به هدف آموزش در دانشگاه است. از این رو خالی از اشکال نیست. مترجمان و تهیه‌کنندگان این کتاب پذیرای نقطه نظرها و دیدگاه‌های متخصصان امر و پژوهشگران حوزه ترجمه زبان عربی می‌باشند.

جواد اصغری

مریم علی یاری

امروزه ترجمه در فضای ادبی کشور ما جایگاه ویژه ای دارد. بسیاری از آثار ادبی در دسترس، رمان ها، مجموعه های داستانی، اشعار، نمایشنامه، و ... از دیگر زبان ها ترجمه شده اند. در حال حاضر ترجمه آثار ادبی از زبان عربی نیز اندک اندک جای خود را در میان علاقه مندان به رمان و مجموعه های داستان کوتاه باز می کند که این عموماً به لطف تأسیس رشته مترجمی زبان عربی در دانشگاه تهران و سپس دیگر دانشگاه های ایران بوده است. بسیاری از آثار داستانی عربی که امروزه در ایران ترجمه و چاپ شده اند، در اصل پایان نامه دانشجویان بوده است. علاقه مندان به داستان در ایران تا چندی پیش جز شخصیت های مشهور جهانی چون خلیل جبران، ادیبی از جهان عربی نمی شناختند و آن هم از طریق ترجمه از زبان انگلیسی شناخته بود. اما اکنون آثاری از عبدالرحمن منیف، نجیب محفوظ، غسان کنفانی، بهاء طاهر، ابراهیم الکوئی، طیب صالح، احلام مستغانمی، توفیق حکیم، و... در ایران ترجمه و چاپ شده است.

این امر موجب شده نگاه جامعه داستان خوانان ایران نسبت به نویسندگان عرب تغییر کند و همین امر فضا را برای ترجمه و نشر آثار بیشتر و کیفی تر فراهم کرده است. از این رو دانشجویان رشته مترجمی زبان عربی نیز بیش از پیش به ترجمه رمان عربی متمایل شده اند. اما در این راه مشکلاتی پیش روست. آموزش ترجمه ادبی از رشته عربی در دانشگاه های ما رواج دارد. اما نیاز مبرم به کتاب های آموزشی و انتقال تجربیات استادان و مترجمان کاملاً محسوس است.

نگارندگان این کتاب با این نگرش در صدد تهیه متنی برآمده اند تا بخشی از این نیاز مرتفع گردد. از سوی دیگر در رشته مترجمی زبان عربی مسائل نظری و نیز ترجمه عملی در حوزه های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، حقوقی و... مدنظر استادان و دانشجویان بوده است. اما ترجمه ادبی دچار کمبود منابع علمی است. کتب نظری بسیاری در رشته ترجمه وجود دارد و نویسندگان و نظریه پردازان بسیاری چون جولیان هاوس، نایدا، کتفورد و... در دانشگاه تدریس می شوند. اما جنبه عملی این نظریات گاه و بیگاه مغفول مانده است و یا اگر عملی شوند، در حوزه های غیر ادبی صورت می پذیرد. گذشته از این در فرآیند عمل ترجمه آموختن نظریه ها پایان کار نیست و تجربه اندوزی در ترجمه بخش مهمی از این مهارت را برای دانشجویان فراهم می کند و بدون کار عملی، ممارست پیگیر، کسب تجربه و مقایسه ترجمه ها با متن های اصلی شان، مترجم شدن تقریباً غیر ممکن است. افزون بر این همه، رشته نوپای مترجمی زبان عربی در همه مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دچار کمبود است. نگارندگان با این دغدغه دست به تهیه این کتاب زده اند و کوشیده اند تا بخشی از این نقایص را، اگرچه اندک، برطرف کنند.